

Heimurin sambært ABDH

GREINING Sitandi samgonga er ein løtt málskiva, men illa slepst undan, at hon er eitt áhugavert fyrbrigdi, fyri einhvønn við áhuga fyri politiskari sálarfrøði. Tí harðari aldan brýtur í borð, størri gerst vissan um, at leiðin er røtt

Janus á Ryggi

Í samgonguni vóru fólk misjovn á máli um vánaliga úrskurðin av seinastu veljarakanning, sum varð kunngjörd í Sosialinum. Men í seinasta enda var tað bert Miðflokkurin, ið reageraði og kallaði sín egna samgongupolitikk hjartalaysan. Sambært kanningini hevði samgongan mist sløk 10 % av sínum veljarum um val var í dag og fingið fyra tingfólk færri. Fólkaflokkurin, ið hevur verið ideologiski arkitekturin handan stóran ein part av samgongupolitikkinum, hevði ikki mist færri enn 3 tingfólk. Veljarakanningin vísti greitt, at veljarin ynskti ein øðrvísi politikk.

Men líka síðani samgongan tók við valdinum, hava serfrøðingar, fakfeløg og smábólkar í hópatali ávara ímóti førda politikkinum. Veljarakanningin staðfestir bert ónøgðsemi, ið hevur brotið ímóti samgonguni síðani hon kom til valdið. Afturat hesum hava vit sæð eina røð av serfrøðingum í seinastuni ávara ímóti førda

búskaparpolitikkinum, ið ikki møtir okkara nógv størstu avbjóðing: fólkafráflytingini. Men mótmælini tykjast ikki rína við. Tað gerst tí áhugavert at spyrja: hvussu ber hetta til?

Samgongan er sannførd

Gaman í, eitt lítið sindur av sjálvrannsakan hevur verið at sæð frá samgonguumboðum, men í seinasta enda vanda samgonguleiðarar aftur til hetta: Vit trúgva uppá ABDH projektið. Og samgongan hevur roynt at sannført okkum um, at rætt verður trúð. Fyrst við fyrru búskaparfrágreiðingini "Á rættari kós" og síðani við peikifingrinum ímóti framtíðini. Afturvendandi boðskapurin er "fólk hava ikki sæð úrslitið av broytingunum enn". Jú, kanska vit skulu ásanna, at samgongan ikki stendur fyri nakrari lættari uppgávu: At vanda fólkafráflytingini - fyri at taka eitt dømi.

Men ikki slepst undan, at talan er um eina serliga sannførda samgongu, ið veruliga skoðar inneftir, held-

ur enn úteftir. Í politiskari sálarfrøði verður hetta ofta nevnt "group think". Hugtakið sipar til, at ein bólkur innanhýsis kann gerast ógvuliga sannførdur um eitt hvørt, hóast heimurinuttanum bólkin sigur okkurt annað. Einstøku limirnir í bólkinum stuðla hvør øðrum í, at halda fast um eina felags sannføring, fyri einhvønn prís. Rákið í einum og hvørjum bólki gongur tí ímóti semju, eisini hóast ósemjur eru millum limir í bólkinum. Alternativar tulkningar av veruleikanum verða automatiskt skúgvaðar til viks. Bush stjórnin varð t.d. ofta "løgð undir" group think.

Ikki sørt, at ABDH er eyðkend av "group think". Líka frá byrjan frættist, at allir møguligir serfrøðingar úr fyrisitingini, ið høvdu øðrvísi sannføring, høvdu fingið bæði munnkurv og tænatuboð frá samgonguni. Og lítil dialogur var við almenningin, áðrenn stórar samfelagsbroytingar vóru settar í verk. Mótmælini frá almenninginum vórðu samvarandi, uttan úrslit.

Politisk trúgv

Sannlíkt er, at nógvu mótmælini ímóti høgrasneiðingini í føroyskum politikki tvørturímóti hava verið við til, at styrkt trúnnu hjá samgonguleiðsluni. Helst við øvugtari effekt, enn mótmælisfólkini hava ætlað. Í samrøðu við Sosialin herfyri segði løgmaður millum annað, at hann framvegis trúði fult og fast uppá at borgarlaga leiðin var neyðug. Umframt at norðurlandska velferðarsamfelagið, í sínum núverandi líki, ongan móguleika hevur. Og hann sipaði til samgonguleistin, sum ein part av síni egnu persónligu lívsfilosofi. Politiska kósini tykist stinga sálarfrøðiliga djúpt.

Átøkini hjá samgonguni eru tí væl meiri ideologiskt treytað, enn tað vit hava sæð í føroyskum politikki seinnu árin. Í hvussu er sjónligari ideologisk. Ideologi sum hugtak sipar til grundleggjandi menniskja-, heims- og samfelagsfatan. Á ein hátt átøkt religionshugtakinum. Og ikki slepst undan, at kjakast um ideologi, tí allur praktiskur politikkur í sínum grundvølli, byggir á djúpri fortreytir um hvat vit halda vera moralskt rætt ella skeivt. Og í hvussu er, er neyðugt hjá politikarum at grundgeva fyri einum politikki moralskt, eitt nú við at siga, at ein politisk avgerð er "betri fyri heildina". Við øðrum orðum sleppur politikkur ikki at standa óheftur av ideologiskum grundgevingum.

Og tá serfrøðingar harnæst hava mótstriðandi hugsanir, er lættari at vanda aftur til nakrar kjarnu trúarsetningar, at tulka heimin við.

Tá tað regnar á prest

Idéologiska trúgvini hjá samgonguni er ein útgáva av tí, sum í amerikonskum politikki ofta verður rópt "trickle-down-economics". Við at geva skattalættar til tey vælþjargaðu, ella tey, fyri at brúka orðini hjá samgonguni "sum arbeiða hart", kemur hetta eisini øllum øðrum til ágóða. Størri forbrúk gagnar smærri aktørinum í búskapinum. Tá tað regnar á prest, so dryppar á dekn. Henda fatan kom eisini til

sjóndar í samrøðuni við løgmann í Sosialinum herfyri, tá okkara størstu avbjóðing umræður. Hann var sannførdur um, at nýggja skattaskipanin var eitt tað størsta átakið fyri at steðga fráflytingini.

Kritiskar røddir hava sjálvandi leingi spurt, um roknistykki er so einfalt. Spyrjast kann t.d. um vit kunnu kenna okkum trygg við, at "seinast vunni peningurin" aftaná skatta-lættan, automatiskt fer at elva til fleiri stórv til fólk við høgum útbúgvingum, ið jú eru tey, ið skulu lokkast aftur til Føroya - sum samgongan eisini ásannar. Ella um skattalættin fyrst og fremst fer at gagna teimum, ið longu

» **Sannlíkt er, at nógvu mótmælini ímóti høgrasneiðingini í føroyskum politikki hava verið við til, at styrkt trúnnu hjá samgonguleiðsluni. Helst við øvugtari effekt, enn mótmælisfólkini hava ætlað.**